

Сергій БІЛЯВЕЦЬ,

кандидат педагогічних наук,
Чопський прикордонний загін
Державної прикордонної служби України, м. Чоп

ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРСЬКИХ КАДРІВ У ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ В ХІХ–ХХ СТОЛІТТЯХ

У статті представлено узагальнення даних історичних джерел з метою виокремлення раціональних ідей, концепцій і підходів для обґрунтування теоретичних і методичних основ підготовки курсантської молоді до військово-професійної діяльності. З'ясовано, що розвиток військової освіти відбувався інтенсивно у тих країнах, де розуміли важливість створення професійно підготовленого офіцерського корпусу – еліти збройних сил і військово-морського флоту. Зміст статті ґрунтується на матеріалах досліджень вчених, які вивчали розвиток військової освіти в США і Німеччині.

Ключові слова: військова освіта, військові коледжі, історія, військова справа, професійна підготовка.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аналіз проблеми підготовки до професійної діяльності офіцерів-прикордонників в Україні та за кордоном необхідно розглядати дещо у більш ширшому контексті і виходити за рамки прикордонного відомства. Це пояснюється тим, що Державна прикордонна служба України (правоохоронний орган спеціального призначення) є правонаступницею Прикордонних військ України, які у 2003 р. були реформовані в сучасну прикордонну структуру.

В сучасних умовах реформа вітчизняної вищої освіти офіцерів правоохоронних органів (у тому числі й прикордонників) і Збройних сил України триває в контексті загальноєвропейського розвитку та з урахуванням історичного досвіду. Його творче використання у поєднанні з міжнародним досвідом підготовки офіцерських кадрів набуває особливої актуальності в умовах оновлення змісту навчання офіцерів у ВНЗ правоохоронних структур та ВВНЗ. При цьому необхідно враховувати досвід, традиції, національні

особливості становлення і розвитку вітчизняних Збройних сил та правоохоронних органів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення зазначеної проблеми та на які опирається автор. Освіта історично відігравала важливу роль в підготовці військових інститутів до війни і в забезпеченні держав і альянсів з потужними інструментами стратегічної сили. Військова освіта не лише стимулює пізнавальну активність курсантів, розвиває їхній кругозір, формує здатність діяти у стандартних ситуаціях, а також заохочує компетентність до використання інновацій в умовах сьогодення, в прийнятті рішень під час стресу і ведення бойових дій.

Результати дослідження історичного досвіду підготовки офіцерів представлено у публікаціях М. Кабачинського [1], О. Діденка [2], М. Плахотного [3] та інших. Зарубіжний досвід підготовки офіцерів до професійної діяльності досліджували А. Васільєв, Д. Рюриков (професійна підготовка персоналу берегової охорони Сполучених Штатів Америки) [4], особливості професійної підготовки фахівців правоохоронних органів в навчальних закладах провідних країн НАТО розкрив О. Даниленко [5]. Вивченню світового досвіду професійної підготовки персоналу прикордонних відомств присвячено публікації А. Балендра (Угорщина); В. Беркій, Н. Ринденко, С. Псьола (Польща); І. Блощинського (Литва); О. Жабенка, Л. Кіса, Р. Лоїка, Й. Монара (ЄС); О. Мареніна (ЄС та Північна Америка); Т. Соляр (США) та ін.

Однак узагальнення тенденцій підготовки офіцерських кадрів у провідних країнах світу в XIX–XX століттях для удосконалення сучасної методичної системи формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників не були предметом окремого дослідження.

З огляду на це **метою статті** є узагальнення тенденцій підготовки офіцерських кадрів у провідних країнах світу в XIX–XX століттях на предмет пошуку корисних ідей, концепцій і підходів для врахування у процесі удосконалення методичної системи формування професійної компетентності

майбутніх офіцерів-прикордонників, особливо під час навчання військово-спеціальних дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку учених, які вивчають проблему дослідження в історичному аспекті [6], серйозні нарікання на проблеми професійної військової освіти були озвучені після катастрофічної поразки Пруссії під Йєною та Ауерштедтом в 1806 році. Війна четвертої коаліції (також відома як російсько-прусько-французька війна) – війна наполеонівської Французької імперії та її сателітів у 1806–1807 роках проти коаліції великих держав (Російська імперія, Королівство Пруссія, Велика Британія), розпочалась з нападу королівської Пруссії на Французьку імперію. Але у двох генеральних битвах під Йєною та Ауерштедтом Наполеон розгромив прусаків і 12 жовтня 1806 року вступив до Берліну. 1 листопада 1806 року 150,000 французька армія перетнула кордон Великопольщі. У грудні 1806 року до війни вступила імператорська російська армія. Жорстокі бої під Чарновим, Голиміном та Пултуськом у грудні 1806 року не виявили переможців. Генеральна битва зимової кампанії відбулась під Ейлау у січні 1807 року. У кривавій битві між головними силами французької Великої армії Наполеона та російської під керівництвом генерала Л. Беннігсена переможців не виявилось. Оскільки вночі після битви Беннігсен відступив, Наполеон оголосив себе переможцем. Обидві сторони були знекровленими тримісячною безрезультатною боротьбою й зраділи приходу бездоріжжя, яке до травня поклато край бойовим діям.

Пруссія втратила приблизно половину своєї території, включаючи землі, отримані в Другому і Третньому розділі Польщі (яка в той час стала герцогством Варшавським) і всі землі на захід від річки Ельби.

Побачивши свою армію і державу переможеними Наполеоном в один день, пруські військові реформатори створили програму, щоб навчити невелику групу офіцерів, які могли б забезпечити систематичну і послідовну підготовку війська до війни. Ці посадові особи мали вирішальне значення для відновлення Пруссії і поразки Франції в 1815 році. Пруські війська під

головуванням маршала Гебхарда Леберехта фон Блюхера внесли вклад в остаточну перемогу над Наполеоном у вирішальній битві при Ватерлоо в 1815 році [7].

Проте, в наступні роки нова система освіти зазнала нападу з боку консервативних офіцерів, які ігнорували уроки минулого і стверджували, що те, що було добре для Фрідріха Великого було добре для пруської армії дев'ятнадцятого століття.

Проте, в 50-ті роки ІХХ століття після поразки Наполеона, відбулися величезні технологічні зміни в зброї, засобах зв'язку і транспорті, які зробили революцію у способах і засобах ведення війни та бойових дій. Пруссія, з її унікальною системою військової освіти, була єдиною європейською країною, яка збагнула всю значимість індустриальних і технологічних змін для розвитку армії. У 1866 і 1870 роках під головуванням Гельмута фон Мольтке, начальника генерального штабу, Пруссія виставила набагато більш підготовлену армію, і перемогла Австрію і Францію. В наслідок цього відбулось об'єднання Німеччини. Перемоги під проводом Гельмута фон Мольтке були переконливими і довели ефективність пруської моделі підготовки війська. У подальшому ця модель була скопійована усіма великими європейськими арміями.

У Європі з'являються перші військові коледжі, метою діяльності яких була підготовка курсантів до складності ведення війни в епоху технологічних змін.

Ще після Семирічної війни Фрідріх II намагався організувати академію для офіцерів Генерал-квартирмейстер-штабу. У 1763 році в Берліні була заснована Дворянська академія – курси читалися в Потсдамі, проте вони були погано організовані і швидко припинилися. У 1801 р з ініціативи Шарнгорст в Берліні були створені курси для офіцерів гарнізону. Вони отримали назву «Академії для молодих офіцерів» і незабаром були перейменовані в *Kriegs Akademie* (Військова академія). Академія Генерального штабу у Франції була заснована в 1818 році, в Австрії – в 1852 році.

Освіта, отримана у таких академіях, була дуже престижною. Доказом цього є такий факт, що членами генерального штабу армій провідних європейських країн були виключно випускники військових академій.

Росія також не відставала від вимог часу. Однак формалізм і посередні виконавці ніколи не сприяли ефективному розвитку науки, в тому числі і військової.

В академії Генерального штабу вивчалися такі дисципліни:

- 1) тактика і історія військового мистецтва;
- 2) обов'язки офіцера Генерального штабу;
- 3) артилерія;
- 4) тактика;
- 5) військова географія і військова статистика;
- 6) російська словесність;
- 7) політична історія;
- 8) топографія з кресленням;
- 9) фортифікація;
- 10) стратегія;
- 11) іноземні мови (французька та німецька) [8].

Однак рівень викладання був дуже невисокий і вкрай повільно змінювався. За спогадами очевидців, курс навчання представляв нагромадження «... фактів, імен, чисел, слів, правил, і занадто мало часу залишалось слухачам, щоб поглиблено вивчати військові практичні дії, засвоїти собі предмет, набути навички до практичного застосування науки» [8]

В інших країнах особливості розвитку професійної військової освіти були досить різноманітними.

В кінці дев'ятнадцятого століття, низка чинників вплинула на підвищення інтересу до професійної військової освіти в Сполучених Штатах. Вражаючи, здавалося б, без зусиль пруські перемоги 1866 року і 1870 р підтримали аргументи реформаторів, таких як Вільям Шерман і Еморі Аптон про те, що професійна військова освіта має важливе значення для ефективної військової

діяльності. Але сприятливий стан національної безпеки, відсутність зовнішніх загроз зняли з порядку денного питання про доцільність реформи системи військової освіти. Однак, на рубежі ІХХ–ХХ століть з'явилися нові чинники, які актуалізували питання про реформу військової освіти. У першу чергу це підвищення ідентифікації освітньої підготовки фахівців з професій у галузі юриспруденції, медицини та інженерії. З огляду на це військові теоретики швидко зрозуміли, що офіцер буде вважатися професіоналом за умови опанування програмою освіти, яка б відповідала умовам сьогодення. Іншим чинником стали серйозні недоліки у військовій організації під час іспано-американської війни – військового конфлікту між Іспанією і Сполученими Штатами Америки за право володіння територіями в Північній Америці і в Тихоокеанському регіоні. Військові дії почалися в квітні 1898 р. і закінчилися перемогою США та підписанням Паризького мирного договору у грудні того ж року. Ця війна увійшла в історію США, як маленька переможна війна, в результаті якої Сполучені штати поширили свій вплив на Кубу, Пуерто-Рико, Гуам та Філіппіни і стала першою війною США, як регіонального лідера. виявили та введені імперські зобов'язання, які вимагали вивчення. Однак під час військових дій виявилось, що майже повністю відсутня взаємодія між армією і флотом. Американські кораблі втрачали бойовий порядок і часто заважали один одному. Армійські начальники, які керували десантом, погано уявляли собі, як треба перекидати солдатів на берег за допомогою шлюпок. Багато проблем було в організації військової кампанії і в іспанців. У іспанського Головного штабу взагалі не було плану війни проти Америки. В день початку війни, 21 квітня, основна іспанська ескадра під командуванням адмірала Сервери перебувала на островах Зеленого Мису. Адмірал не мав навіть карт Вест-Індії і не знав особливостей місцевих портів. В передвоєнні роки іспанці нехтували підготовкою комендорів. Тому їх постріли корабельної артилерії була дуже не ефективними. В американські кораблі потрапило всього сім снарядів, поранивши шести матросів [9; 10].

Американські військові ретельно проаналізували хід і уроки війни, що у подальшому вплинуло на розвиток системи військової освіти. Загалом до початку Першої світової війни, кожна велика держава прийняла освіту в якості компонента військового професіоналізму. Якість освіти широко варіювалася; ніхто точно не оцінював військового і бойового потенціалу у промислово розвинутих країнах. Перша світова війна довела, що війська потрібно навчати. Військова тактика на початку Першої світової війни була не в силі йти в ногу з прогресом технологій. Війна, через свій позиційний характер, призвела до появи нових та розширення використання старих методів ведення бойових дій. Нові технології дозволили будівництво масивних захисних споруд, через які застаріла тактика не могла прорватися. Наприклад, колючий дріт був суттєвою перешкодою для масованих проходів піхоти; артилерія, значно більш ефективна ніж в 1870-х, разом з кулеметами робили перетинання відкритих просторів справжнім жахіттям. Німці запровадили використання отруйного газу (у квітні 1915 року німці вперше використали хлорний газ, порушивши Гаазьку Конвенцію). Наслідки його застосування були справді жахливими: вони спричиняли повільну і болісну смерть. Командувачі з обох сторін були не в змозі виробити тактику для того, щоб прорватися через вкриті окопами позиції без масових жертв.

Однак, технологічний процес, втім, позначився і на розробці нового озброєння для атаки. Йдеться про танк, який був військовим винаходом британців. Велика Британія і Франція були першими, хто їх випробував у бойових умовах.

Інновації і накопичений досвід були враховані і міжвоєнний період в діяльності військових інститутів та академій. Так, наприклад в США істотним фактором, що характеризував інноваційні зміни у військовій освіті, стала якість підготовки офіцерського корпусу. Для Франції наслідки Першої світової війни довели необхідність якісної підготовки офіцерів: там, де керували випускники військових академій, підрозділи проявили себе значно ефективніше. Освіта, врахування досвіду попередніх війн і військових конфліктів, а також навчання

офіцерського корпусу було повністю виправданим для армійського керівництва. Так, наприклад, генерал Гамелен, який очолював французьку армію в кінці 1930-х років, наголошував, щоб у військових академіях зміст освіти офіцерів погоджувався з вищим командуванням.

Що стосується підготовки фахівців військового профілю у першій половині ХХ століття, то заслуговує на увагу досвід Німеччини, яка на відміну інших індустріально розвинених країн пішла іншим шляхом. Саме цей досвід доцільно узагальнити і врахувати у контексті теми дослідження.

Офіцери Генерального штабу ретельно вивчили тактичні й оперативні уроки останнього конфлікту і перевели їх у послідовну, гнучку доктрину. Щоб стати офіцером у німецькій імперській армії, як правило, потрібно було пройти навчання в кадетському корпусі. Таких корпусів налічувалося десять, в них приймалися переважно сини офіцерів. Крім того, в кадетські корпуси могли потрапити діти чиновників і унтер-офіцерів, які прослужили не менше 25 років. Для вступу в кадетський корпус потрібно було закінчити курс елементарної школи, а після закінчення корпусу кадетів переводили в Головний кадетський корпус в Берліні. Курс Головного кадетського корпусу для більшості кадет тривав два роки (unter і ober-secunda) [11].

Переважна більшість майбутніх офіцерів (крім випускників додаткових класів ргіта Головного кадетського корпусу) проходили службу у військах впродовж трьох-шести місяців, при цьому їх підготовці у військах в німецькій армії приділялася особлива увага.

У військових частинах з усіх кандидатів в офіцери була формувалась особлива навчальна група, якою завідував один з обер-лейтенантів. Навчання проводилося окремо від рекрутів, при цьому намагалися максимально швидко вивчити службу рядового і унтер-офіцера, не захоплюючись формальною службою в строю. Це було обумовлено необхідністю швидкого переходу до ознайомлення з майбутньою службою офіцера – як навчати підлеглих, як ними керувати і командувати. Разом з практичною підготовкою мала місце і теоретична компонента, яка часто реалізовувалась в формі письмових завдань з

різних питань. Вважалося, що письмова робота є більш корисною, вона дає можливість об'єктивно судити про розумові здібності. Служба у військових частинах дозволяла детально вивчити майбутнього офіцера, прищепити йому погляди і цінності офіцерського складу, сформувати зовнішній вигляд, який притаманний кожному німецькому офіцерові. З особливою обережністю корпус офіцерів військової частини вирішував питання про те, чи вартий кандидат бути членом офіцерського середовища. Для цього наводились довідки про матеріальний стан, про моральні якості. Це був запобіжник від потрапляння в офіцерський корпус сумнівних особистостей [11].

Основна маса майбутніх офіцерів, пройшовши практику служби у військах в званні портупей-юнкерів (фанен-юнкерів), здавала іспити на чин підпрапорщика (фенриха) і поступала до військових училищ для подальшого навчання. Всього в Німеччині було 11 військових училищ у містах Потсдам (на 100 чол.), Глогау (на 100 чол.) Нейсс (на 107 чол.) Енгерс (на 100 чол.), Кассель (на 80 чол.), Ганновер (на 128 чол.), Анклам (на 96 чол.), Мец (на 120 чол.), Данциг (на 108 чол.), Герсфельд (на 112 чол.), Мюнхен (Баварське військоve училище). Разом у перерахованих училищах навчалось більше 1100 курсантів, з них успішно закінчували кожен курс близько 700 осіб (або 70-75 % від загальної кількості). Курс військового училища перед Першою світовою війною (з 1893 року) тривав 35 тижнів (або близько 9 місяців), тобто за три роки через перераховані вище училища (без Баварії і Саксонії) через училища проходило 4200 осіб, а офіцерами ставали близько 3000 [11].

Відносно короткий термін навчання у військових училищах був обумовлений високим рівнем загальної освіти серед населення в Німеччині, а також престижем військової служби. Це сприяло забезпеченню німецького військового відомства необхідною кількістю молодих людей, освітній рівень яких давав можливість протягом 6 місяців служби у військах і 9 місяців курсу військового училища підготувати їх практично до офіцерського звання. У свою чергу стислість курсу мала своїм наслідком те, що училище було організовано

не як стройова частина, а як навчальний заклад, де головна увага була звернена на індивідуальне навчання.

Тут заслуговує на увагу порівняння німецької і радянської систем підготовки офіцерів. Перша відмінність криється в тому, що в Німеччині навіть серед призовників частка неписьменних становила всього 0,4 % проти 30–40 % в Радянській Росії [12]. З огляду на це після ліквідації юнкерських училищ і підвищення вимог до вступників до військових училищ термін навчання в них становив 2 роки, оскільки надто слабкою була загальноосвітня підготовка курсантів. А у деяких училищах військове відомство навіть змушене було створити підготовчі курси. Таким чином, у Німеччині навчання офіцерів тривало менш ніж 1 рік і 3 місяці (15 міс.), з яких на безпосереднє навчання у військових училищах відводилося менше 9 міс., а решта часу відводилася на практичну складову навчання, знайомство з життям військ, прищеплення командних навичок. Російські військові були змушені відвести на підготовку майбутніх офіцерів 24 місяці. І щоб не завищувати терміни підготовки майбутніх офіцерів, вони всі складові підготовки майбутніх офіцерів зосередили у військових училищах, внутрішній уклад яких нагадував стройові частини. Ці тенденції проявилися і в подальшому.

Щодо особливостей навчання у військових училищах Німеччини у міжвоєнний період, то кожне з них, як правило, було розділене на 5-6 паралельних класів (не більше 25 чоловік), курсанти розміщувалися не як звичайні призовники в казармах, а окремих кімнатах по 2-5 чоловік у кожній, внутрішній порядок відрізнявся порівняльної свободою, щоб привчити майбутніх офіцерів до самостійного життя. Курс училища складався з теоретичного та стройового навчання і практичних занять в полі, зміст і особливості проведення яких залежав від пори року. Час, що залишався після закінчення теоретичного навчання до іспитів використовувався для повторення і закріплення вивченого матеріалу [11].

Щодня навчання курсантів тривало 6 годин. Протягом тижня 25 годин було передбачено на теоретичне навчання (тобто 4 години щодня), 10 годин –

на стройове (практичне) навчання (тобто близько 2 годин щодня). Практична підготовка передбачала підготовку портупей-юнкерів до навчання інших (підлеглих) і командуванню підрозділом, вивчалися особливості проведення ротних і батальйонних навчань, навчань із залученням артилерії, практичні стрільби. Щодо практичних занять, то вони мали на меті перевірку теорії практикою в польових умовах, при цьому для розширення знань майбутніх офіцерів вони залучалися до відвідування польових навчань військ, стрільбищ, фортифікаційних споруд, військово-технічних закладів тощо.

Висновки. Таким чином, узагальнення даних історичних джерел щодо розвитку військової освіти дозволяє виокремити певні тенденції. Йдеться про те, що розвиток військової освіти відбувався інтенсивно у тих країнах, де розуміли важливість створення професійно підготовленого офіцерського корпусу – еліти збройних сил і військово-морського флоту.

У XIX столітті проблеми професійної військової освіти були озвучені після катастрофічної поразки Пруссії під Йєною та Ауерштедтом в 1806 році. На розвиток військової освіти суттєвий вплив мали технологічні зміни в зброї, засобах зв'язку і транспорті, які зробили революцію у способах і засобах ведення війни та бойових дій. У Європі перші військові коледжі з'являються у XIX столітті, метою діяльності яких була підготовка курсантів до складності ведення війни в епоху технологічних змін. В кінці XIX століття низка чинників також вплинула на підвищення інтересу до професійної військової освіти в Сполучених Штатах.

Перспективи подальших розвідок полягають у необхідності проведення ретроспективного та порівняльного аналізу підготовки офіцерського складу до військово-професійної діяльності за кордоном у XX–XXI століттях.

Список використаних джерел

1. Кабачинський, М. І. Становлення та розбудова Прикордонних військ України в 1991–2003 роках: історичний аспект : дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 / Кабачинський Микола Ілліч / Чернівець. нац. ун-т. – Чернівці, 2006. – 586 с.

2. Діденко, О. В. Ретроспективний аналіз системи освіти поліцейських службовців у польській республіці у XX–XXI століттях / Балендр А. В., Діденко О. В. // Збірник наукових праць № 63. Серія : Педагогічні та психологічні науки / Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького; [гол. ред. Потапчук Є. М.]. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2012. – С. 5–9.
3. Плахотний, М. Становлення Державної прикордонної служби України в системі забезпечення національної безпеки [Електронний ресурс] / Михайло Плахотний // Вісник Національної академії державного управління. – Режим доступу : <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-3-16.pdf>]
4. Рюриков, Д. Береговая охрана США / Д. Рюриков, А. Васильев // Зарубежное военное обозрение. - 2005. - № 6.
5. Даниленко, О. Б. Особливості професійної підготовки фахівців правоохоронних органів в навчальних закладах провідних країн НАТО / О. Б. Даниленко. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогіка. – 2015. – Вип. 5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_5_6
6. Murray Williamson. Grading the War Colleges / Murray Williamson // The National Interest, №. 6 (Winter 1986-1987). P. 12–19.
7. Ghervas, Stella. Réinventer la tradition. Alexandre Stourdza et l'Europe de la Sainte-Alliance. Paris, Honoré Champion, 2008.
8. Айрапетов, О. Р. Забытая карьера "русского Мольтке": Николай Николаевич Обручев (1830-1904) / Айрапетов О. Р. – СПб. : Алетейя, 1998. – 315 с.
9. Carafano, J. Military Education Needs Reform / J. Carafano, A. Kochenc // Defense News, 2005. – № 4. – P. 15–19.
10. Chilcoat Richard A. The Revolution in Military Education / A. Richard Chilcoat // Joint Force Quarterly. – 1999. – Summer. – № 22. – P. 59–63.
11. Подготовка офицерских кадров в германии перед первой мировой войной и в межвоенный период [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eugend.livejournal.com/48034.html>
12. Матвеевко, А. А. По зарубежным странам и армиям / А. А. Матвеевко // Зарубежное военное обозрение. – 2000. – № 1. – С. 26–39.

13. Соляр, Т. В. Особливості професійної підготовки співробітників Берегової охорони і Прикордонного патруля Сполучених Штатів Америки / Т. В. Соляр, О. В. Діденко // Збірник наукових праць № 65. Серія : Педагогічні та психологічні науки / гол. ред. Є. М. Потапчук – Хмельницький : Вид-во Нац. акад. Держ. прикордон. служби України імені Б. Хмельницького, 2012. – С. 116–120.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Діденко О. В.

Стаття надійшла до редакції 2.12.2016

Билявец С. Тенденции подготовки офицерских кадров в ведущих странах мира в XIX-XX веках

В статье представлены обобщения данных исторических источников с целью выделения рациональных идей, концепций и подходов для обоснования теоретических и методических основ подготовки курсантской молодежи к военно-профессиональной деятельности. Установлено, что развитие военного образования происходило интенсивно в тех странах, где понимали важность создания профессионально подготовленного офицерского корпуса – элиты вооруженных сил и военно-морского флота. Содержание статьи основывается на материалах исследований ученых, которые изучали развитие военного образования в США и Германии.

Ключевые слова: *военное образование, военные колледжи, история, военное дело, профессиональная подготовка.*

Bilyavets S. Trends in training of officers in the leading countries in the XIX–XX centuries

The article presents the generalized data of historical sources for the purpose of isolating the rational ideas, concepts and approaches for the study of theoretical and methodological bases of preparation of students of military schools to the military profession. It is shown that the development of military education occurred rapidly in those countries that understand the importance of creating a professionally trained officer corps – elite forces and navy. The content of the article is based on materials research scientists who have studied the development of military education in the United States and Germany. Data Synthesis historical sources for the development of military education allows to distinguish certain trends. The point is that the development of military education occurred rapidly in those countries that understand the importance of creating a professionally trained officer corps – elite forces and navy.

In the nineteenth century the problem of professional military education were announced after the catastrophic defeat of Prussia at Jena and Auershtedt in 1806. The development of military education had a significant impact technological changes in weapons, communications and transport that made a revolution in the methods and means of warfare and combat. In Europe, the first military college to

appear in the nineteenth century, the purpose of which was to prepare students to the complexity of war in the era of technological change. In the late nineteenth century, a number of factors also influenced the increasing interest in professional military education in the United States.

Keywords: *military education, military colleges, history, military affairs, professional training.*